

STORTINGET

Representantforslag 179 S

(2023–2024)

fra stortingsrepresentantene Lan Marie Nguyen Berg, Sigrid Zurbuchen Heiberg og Une Bastholm

Dokument 8:179 S (2023–2024)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Lan Marie Nguyen Berg, Sigrid Zurbuchen Heiberg og Une Bastholm om å stanse insektdøden

Til Stortinget

Bakgrunn

Insekter finnes overalt, og både mennesker og naturen er avhengige av dem. De lever på alle planter man kan finne, i hulrommene i veggene, svømmende i vann og flyvende selv i de mest forurensede byer. De er tilpasset alt fra døde trær til kumøkk, forblåste fjellsider til fruktbare åkre, og fra kystlynghei til Finnmarksvidda. Insekter er selve motoren i de fleste økosystemer på land, der de pollinerer planter, bryter ned døde planter og dyr og selv blir mat for dyr.

Men det blir stadig færre insekter i Norge. På Norsk rødliste for arter 2021 er 1 242 av 14 432 arter (8,6 pst.) vurdert som truet. Blant de pollinerende insektene står det enda verre til: 17 pst. av villbier og humler er vurdert som truet.

Forslagsstillerne viser til Representantforslag 88 S (2018–2019) fra Kristoffer Robin Haug, daværende stortingsrepresentant for Miljøpartiet De Grønne. Forslaget ble nedstemt. Daværende klima- og miljøminister Ola Elvestuen argumenterte for at regjeringen allerede var i gang med en rekke av tiltakene som ble foreslått i representantforslaget, og anbefalte derfor at forslaget ikke ble vedtatt.

Siden det nevnte forslaget ble lagt fram, har Miljødirektoratet etablert et nasjonalt program for insektover-

våking. Det har blitt gjennomført feltundersøkelser i 2020, 2021, 2022 og 2023. Resultatene fra overvåkingen viser at det har vært en gjennomsnittlig nedgang i mengden insekter i Norge, målt som biomasse, på 14 pst. hvert år.

Forslagsstillerne konstaterer derfor at insektdøden i Norge ikke er stoppet, men pågår for fullt. Det er vanskelig å overdrive hvor dramatisk denne utviklingen er. Konsekvensene kan bli ekstremt alvorlige, både økonomisk, fordi pollinatorer forsvinner, og økologisk, fordi insekter er mat for en rekke andre arter og fordi mange nedbrytningsprosesser i naturen er avhengige av insekter.

Hvis insektene utrykkes, vil økosystemene stå overfor en mulig katastrofal kollaps. Derfor haster det å iverksette tiltak for å snu trenden.

Insektene dør ut fordi mennesker har fjernet plantene og leveområdene de er helt avhengige av. Det moderne skogbruket, med sine monokulturer, ødelegger den naturlige floraen. Nesten halvparten av de rødlistede artene i Norge lever i skog. Nedbygging av matjord og kulturlandskap og utvidelse av bolig- og næringsområder fjerner insektenes leveområder. I tillegg er introduksjon av fremmede arter samt klimaendringer sentrale årsaker til insektdøden. Ny forskning tyder på at klimaendringer er en undervurdert faktor.

Summen av dagens politikk for å ta vare på naturmangfold og kutte klimagassutslipp er ikke tilstrekkelig for å sikre at Norge ikke bidrar til massedød av insekter. Forslagsstillerne mener at Norge trenger en snuoperasjon for naturvern, arealbruk og landbruk for å hindre norsk og global insektdød. Mennesker må være villige til å prioritere leveområdene til insekter, også på bekostning av andre interesser som utbygginger, intensivt jordbruk, veiutbygginger og så videre. Man må også leg-

ge til rette for et mer mangfoldig landbruk, etter andre prinsipper enn det som gjelder i dag.

Det trengs også tiltak for å tilrettelegge for insekter i byer og på private eiendommer. Forslagsstillerne mener det trengs insentiver overfor både kommuner, fylkeskommuner og private for å tilrettelegge for insekter, for eksempel ved å etablere og skjømte blomsterenger.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

forslag:

1. Stortinget ber regjeringen foreslå og gjennomføre en snuoperasjon for norsk naturvern, arealforvaltning og landbruk for å stoppe norsk og global insektdød.
2. Stortinget ber regjeringen etablere et storskala forskningsprogram for utvikling og utprøving av agroøkologiske dyrkningsmetoder, med fokus på økt jordkvalitet, utnytting av lokale ressurser og lavere forbruk av kunstgjødsel og sprøytemidler.
3. Stortinget ber regjeringen sikre at neste jordbruksoppgjør prioriterer tiltak for å styrke artsmangfoldet av insekter, for eksempel gjennom å:
  - a. innføre en støtteordning for utskilt økologisk jordbruksmark (for eksempel blomsterenger, kantsoner og andre biologisk verdifulle områder)
  - b. vri tilskuddene i retning av skjømte og areal i stedet for volum
  - c. støtte opp under økologisk landbruk som spydspiss for et mer bærekraftig landbruk
  - d. styrke tilskuddsordningen «Spesielle miljøtiltak i jordbruket» (SMIL)
  - e. opprette en ordning for driftsvansketilskudd til ugjødslede og oppløydde områder, som høstings-skoger, slåttemark og naturbeitemarker.
4. Stortinget ber regjeringen utvide antall utvalgte kulturlandskap til 100 områder i løpet av 2025.
5. Stortinget ber regjeringen styrke naturvernhensyn i utbyggingssaker gjennom å:
  - a. styrke Statsforvalterens myndighet og kapasitet til veiledning av og tilsyn med kommunene
  - b. gjennomgå lovene som regulerer utbygging og arealinngrep, og foreslå endringer for å sikre en mer helhetlig forvaltning og forhindre en bit-for-bit-nedbygging
  - c. sette av midler til klima- og miljørådgivere i kommunene.
6. Stortinget ber regjeringen pålegge kommuner, fylker og statlig virksomhet å etablere og skjømte blomsterenger/villenger med stedege planter på sine eiendommer, inkludert takarealer, for å sikre artsmangfoldet av planter og insekter.
7. Stortinget ber regjeringen iverksette et nasjonalt program med insentiver til å etablere og skjømte blomsterenger/villenger med stedege planter på private eiendommer, inkludert takarealer, for å sikre artsmangfoldet av planter og insekter.

21. juni 2024

Lan Marie Nguyen Berg

Sigrd Zurbuchen Heiberg

Une Bastholm